

نقد و بررسی شیوه‌های بیان و برپشت از
قصه‌های قرآن در تفاسیر عرفانی

مجله خلافتی

www.ketab.ir

نشر قیحه

۱۴۰۳

سرشناسه	:	خدادوستی، رخساره، ۱۳۶۴.
عنوان و نام پدیدآور	:	نقد و بررسی شیوه‌های بیان و برداشت از قصه‌های قرآن در تفاسیر عرفانی.
مشخصات نشر	:	دلفان: قریحه، ۱۴۰۳.
مشخصات ظاهری	:	۱۶۹ ص؛ ۱۴×۲۱ س.م.
شابک	:	۹۷۸-۶۲۲-۹۲۳۸۷-۰-۷
وضعیت فهرست‌نویسی	:	فیا
موضوع	:	تفاسیر عرفانی — قرن ۱۴ — نقد و تفسیر Qur'an -- Mystical hermeneutics -- ۲۰th century-- Criticism and interpretation قرآن — قصه‌ها Qur'an stories
رده‌بندی کنگره	:	BP۱۰۰
رده‌بندی دیوبی	:	۲۹۷/۱۷۸
شماره کتابشناسی ملی	:	۹۸۵۲۵۳۷
اطلاعات رکورد کتابشناسی	:	فیا

عنوان کتاب:	نقد و بررسی شیوه‌های بیان و برداشت از قصه‌های قرآن در تفاسیر عرفانی
نویسنده:	رخساره خدادوستی
ویراستار:	اکرم جعفریان
صفحه آرای:	روح‌اله سیف
ناشر:	نشر قریحه
طراحی جلد:	سیده زهرا حسینی
نوبت چاپ:	چاپ اول
شمارگان:	۲۰۰ نسخه
شابک:	۹۷۸-۶۲۲-۹۲۳۸۷-۰-۷
بها:	۲۰۰۰۰ تومان
تلفن مرکز پخش:	۰۹۱۶۶۶۰۵۴۵
پست الکترونیکی:	nashrgharihe@gmail.com

نشر قریحه: لرستان، دلفان، خیابان امام، نرسیده به میدان بعثت

نظرات و پیشنهادات خود را با نویسنده در میان بگذارید:

تماس: ۰۹۳۹۷۹۴۸۳۸۱ Mail: r.kh9181@yahoo.com

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۶	تقدیر و تشکر
ی	مقدمه
۱	فصل اول
۱	مفاهیم و تفاسیر عرفانی
۲	مفهوم لغوی قصه و قصص
۳	قصه در اصطلاح قرآنی
۴	مفهوم لغوی تفسیر
۵	مفهوم اصطلاحی تفسیر
۶	مفهوم لغوی تاویل
۶	مفهوم اصطلاحی تاویل
۸	مفهوم لغوی عرفان
۸	تصوف در لغت
۱۰	سیر اجمالی تاریخ تفسیر عرفانی
۱۲	روش تفسیر عرفانی
۱۳	مهمترین تفاسیر عرفانی
۱۴	مبانی تفسیر عرفانی
۱۵	شناخت انسان و هستی
۱۵	زبان رمزی و اشاری
۱۷	ذو بطون پذیری قرآن
۱۸	تاویل
۲۰	تمثیل گرایی
۲۱	عقل وحی گرایانه
۲۱	مهمترین منابع تفاسیر عرفانی
۲۲	روایت
۲۳	کشف و شهود
۲۴	فصل دوم

- ۲۴ معیارهای صحت برداشت‌های عرفانی از قصه‌های قرآن
- ۲۶ انواع معیارها
- ۲۶ عدم تعارض با آیات
- ۲۷ برداشت معارض با آیات در داستان ایوب (ع)
- ۳۱ برداشت‌های معارض با آیات از شخصیت فرعون
- ۳۲ برداشت معارض با آیات از داستان گوساله‌پرستی بنی‌اسرائیل
- ۳۴ عدم تعارض با روایات
- ۳۵ به آتش افکندن ابراهیم (ع) توسط نمرود
- ۳۷ اظهارات ابن عربی در مورد حضرت نوح (ع)
- ۴۰ عدم تفسیر به رأی
- ۴۳ برداشت ناروا از ماجرای نفرین قوم نوح (ع)
- ۴۴ برداشت‌های ناروا از ماجرای گاو بنی‌اسرائیل
- ۴۵ خلع نعلین موسی (ع)
- ۴۷ رمز ندانستن تمام قرآن
- ۴۹ رمز انگاری در برداشت‌های ابن عربی از وقایع بنی‌اسرائیل
- ۵۰ برداشت نمادین از خبرهای غیبی
- ۵۱ برداشت ابن عربی از ماجرای ذبیح ایسماعیل (ع) توسط ابراهیم (ع)
- ۵۳ عدم جانب‌داری از رأی و نظر خاص
- ۵۳ تطبیق ماجرای همراهی خضر (ع) و موسی (ع) با اصول تصوف
- ۵۵ داستان یوسف (ع) و برداشت‌های جانب‌دارانه اهل عرفان
- ۶۰ ماجرای دعا کردن ابراهیم (ع) بعد از ساختن کعبه
- ۶۱ توجه به سیاق آیات
- ۶۳ کاربرد سیاق در تعیین گوینده کلام
- ۶۴ برداشت‌های عرفا از داستان بلعم باعورا
- ۶۵ نقش سیاق در تعیین معنای خلع نعلین موسی (ع)
- ۶۷ تعیین ذبیح با توجه به سیاق آیات
- ۶۸ کاربرد سیاق در ماجرای خلافت آدم (ع)
- ۷۱ بررسی جایگاه داستان مورد نظر در منظومه‌ی داستان‌های قرآن

- توجیهات عرفا از "هذا ربی" گفتن ابراهیم (ع) در مناظره با ستاره پرستان ۷۲
- داستان موسی (ع) و خضر (ع) ۷۶
- داستان یونس (ع) ۸۵
- فصل سوم ۹۰
- وجوه تشابه و تمایز بیان و برداشتهای عرفانی از قصه‌های قرآن ۹۰
- بررسی وجود تشابه ۹۱
- بهره‌گیری از داستان‌های قرآن برای بیان عقیده و مرام خاص خود ۹۱
- بهره‌برداری عرفا از اوصاف گاو بنی‌اسرائیل در بیان عقیده ۹۲
- ماجرای حضرت سلیمان (ع) و هدهد ۹۶
- بوی پیراهن یوسف (ع) ۹۹
- بیان نقاط مجهول داستان‌ها توسط اسرائیلیات و منابع نامعتبر ۱۰۱
- خلقت حوا (ع) و استناد به اسرائیلیات ۱۰۳
- استفاده از اسرائیلیات در ماجرای داوری حضرت داوود (ع) ۱۰۸
- اسرائیلیات در داستان آزمایش حضرت سلیمان ۱۱۳
- دوری از قیود لفظی و ادبی و آزادی عمل در ابراز نظر و بیان ۱۱۶
- ماجرای کشتن چهار پرنده در داستان ابراهیم (ع) ۱۱۶
- نمادپردازی و رمزی انگاشتن اشخاص و اسکن‌ها به دور از قیود لفظی ۱۱۹
- بررسی وجوه تمایز ۱۲۱
- میزان تقید به ظاهر آیات و قواعد ادبی و کلامی ۱۲۲
- مرجع ضمیر "فانساه" و "رب" در داستان یوسف (ع) ۱۲۲
- درخواست رؤیت خداوند و پاسخ "لن ترانی" در داستان موسی (ع) ۱۲۴
- استفاده از دلایل نقلی و عقلی برای تأیید نظر و برداشت خود ۱۲۹
- استفاده از روایات در داستان ایوب (ع) ۱۳۰
- استفاده از عقل و نقل در داستان طوفان نوح (ع) ۱۳۴
- توجه به سایر آراء و نظرات ۱۴۰
- داستان اصحاب کهف ۱۴۱
- بعثت موسی (ع) ۱۴۷
- منابع و مأخذ ۱۵۲

قرآن کریم با اسلوب ویژه خود که سرشار از انواع استعارات، کنایات، تمثیلات و تشبیهات رمزگونه است و با دارا بودن لایه‌های باطنی و تو در تو که روایات گوناگون نیز گواه آن است، به آینه‌ای می‌ماند که هر کس به مقتضای حال خویش معنای خاصی از آن را در می‌یابد. عرفا نیز با نظر به همین خصائص و ویژگی‌های منحصر به فرد، نگاه ویژه‌ای به آیات متعدد قرآن داشته‌اند که آنان را از سایر مفسران متمایز می‌سازد، در این میان قصه‌های قرآنی از این قاعده مستثنی نیستند، چرا که از نظر غالب این مفسران قصص قرآن دارای تأویل‌ها و اشاراتی نهفته در ورای ظاهر الفاظ هستند، که تنها از طریق کشف و شهود و دریافت‌های درونی می‌توان به آن دست یافت. مفسران عارف گاهی برای اثبات مطالب عارفانه خویش تفسیری مطابق باذوق صوفیانه از قصه‌ها ارائه می‌دهند که حاوی برداشت‌های غیر مستند به عقل و شرع و نیز تأویل‌های بی‌ضابطه هستند، که از مصادیق تفسیر به رأی محسوب می‌شوند. همچنین در پاره‌ای از موارد برای رسیدن بری روشن کردن نقاط مجهول داستان‌ها و بیان مقاصد خاص خویش یا القای مفاهیم صوفیانه به اسرائیلیات و یا سایر منابع نامعتبر روی آورده‌اند که با مستندات قرآنی به هیچ‌وجه سازگاری ندارد و در مواردی تأویل‌های ایشان با مناسبت‌های لفظی تناسب چندانی ندارد. در این نوشتار سعی بر آن است تا نمادین شمردن داستان‌های قرآنی از جانب مفسران عارف مسلک مورد بررسی قرار داده شود تا بتوان با بررسی دقیق این قصه‌ها در تفاسیر عرفانی مختلف و نگرستن در منابع معتبری مانند المیزان که راجع به این قصه‌ها و برداشت‌های مفسران نگاهی دقیق و موشکافانه داشته‌اند، به معیارهای ضابطه‌مند و حقیقی در خصوص برداشت‌های مفسران عارف رسید.

به همین منظور در فصل اول واژه‌های "قصه"، "تفسیر"، "تأویل"، "عرفان"، "تصوف" را تعریف کرده و پس از آن سیر تاریخی تفاسیر عرفانی را که شامل قسمت‌های مختلف "تفسیر عرفانی"، "روش تفسیر عرفانی"، "مهمترین تفاسیر عرفانی" و مبنای و منابع تفاسیر عرفانی است، بیان کرده‌ایم. در فصل دوم معیارهای صحت برداشت‌های عرفانی از قصه‌های قرآن را ذکر کرده و به نقد و بررسی قصه‌های قرآن در تفاسیر عرفانی با توجه به این معیارها پرداخته‌ایم.

در فصل سوم وجوه تشابه و تمایز شیوه‌های بیان و برداشت از قصه‌های قرآن در تفاسیر عرفانی با توجه به شاخصه‌های گوناگون را بیان کرده که تأکید اصلی در این فصل بر تفکیک نوع برداشت‌های عرفانی از این قصص است که هر کدام هدف و مقصد خاصی را در نظر داشته‌اند.

www.ketab.ir